

Főszerkesztői gondolatok

Dr. Kovács Gyula
a Szerkesztő Bizottság elnöke
főszerkesztő²

Helyzet van – Napi hírek a tömeges bevándorlás tükrében

Olvasom a Rendőrség internetes portálján, hogy az országos rendőrfőkapitány szeptember 14-én 12.00 órától szeptember 30-án 24.00 óráig az ország egész területén fokozott ellenőrzést rendelt el, amelynek célja a közrend és a közbiztonság fenntartása, a bűncselekmények és a szabálysértések visszaszorítása, a jogellenes cselekmények megakadályozása. Ez utóbbin egy keveset eltöprengök: vajon a bűncselekmények és a szabálysértések mellett, milyen jogellenes cselekményre utal a közlemény?

A kommunikéből megtudom azt is, hogy a fokozott ellenőrzés keretében a rendőrök igazoltathatnak, ruházatot és járművet vizsgálhatnak át. Ez sem lep meg, mivel a „rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető ténnyel, körülménnyel vagy cselekménnyel észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak” [a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 11. § (1) bekezdés első mondata]. Nem mellesleg a rendőrnek az igazoltatáshoz, valamint a ruházat és a jármű átvizsgálásához a fokozott ellenőrzés elrendelése nélkül is joga van [Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja és (6) bekezdése, valamint a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 25. §].³

Kíváncsi vagyok a fejleményekre, tallózok tovább a virtuális térben.

A Jogi Fórum internetes portál hírcsokrában azt olvasom, hogy jogi határozat (ez vajon miféle szerzet vagy szerkezet lehet) lépett hatályba szeptember 15-én 00.00 órától Magyarországon, amely bűncselekménynek minősíti, ha valaki a már elkészült határkerítés illegális átlépésével jut az országba. Az Országgyűlés döntése alapján a Kormány válsághelyzetet rendelhet el a tömeges bevándorlás miatt. Ismét muszáj tépelődnöm: a jogi határozat gyaníthatóan nem, hanem a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) minősíti bűncselekménynek „a már elkészült határkerítés illegális átlépését”.

A hírcsokorból megtudom azt is, hogy az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvényt a Parlament kivételes eljárásban fogadta el szeptember 4-én. A szeptember 15-én hatályba lépett jogszabály tíz törvényt módosított, és – egyebek mellett – bevezette a „tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet” fogalmát. Ezt az érintett megyei vagy

² A szerző szakvizsgázott jogász, gazdasági büntetőjogi szakjogász, kriminalista, szakíró, tudományos újságíró, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának megbízott oktatója, képzési szakértő.

³ <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/kozrendvedelem/fokozott-ellenorzes-29> (Fokozott ellenőrzés).

budapesti rendőrfőkapitány és a menekültügyi hatóság vezetőjének kezdeményezésére, miniszteri javaslatra a Kormány rendelheti el legfeljebb fél évre, ám utána az elrendelést meghosszabbíthatja. Az ilyen válsághelyzet kezeléséhez – kártalanítás ellenében – ideiglenesen igénybe lehet venni az állami vagy önkormányzati tulajdonban lévő ingó és ingatlanvagyon.

Határzár tiltott átlépése

352/A. § (1) Aki Magyarországnak az államhatár rendje védelmét biztosító létesítmény által védett területére a létesítményen keresztül jogosulatlanul belép, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

- a) fegyveresen,
- b) felfegyverkezve,
- c) tömegzavargás résztvevőjeként

követik el.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt fegyveresen vagy felfegyverkezve tömegzavargás résztvevőjeként követi el, két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) vagy (3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény halált okoz.

Határzár megrongálása

352/B. § (1) Aki az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítményt, illetve eszközt megsemmisíti vagy megrongálja, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt

- a) fegyveresen,
- b) felfegyverkezve,
- c) tömegzavargás résztvevőjeként

követik el.

(3) Aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt fegyveresen vagy felfegyverkezve tömegzavargás résztvevőjeként követi el, öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(4) A büntetés tíz évtől húsz évig terjedő szabadságvesztés, ha a (2) vagy (3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény halált okoz.

Határzárakkal kapcsolatos építési munka akadályozása

352/C. § Aki az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmény építésével vagy karbantartásával kapcsolatos munkavégzést akadályozza, ha más bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A számos bevándorlási kérelem megfelelő kezelése érdekében, speciálisan lefolytatható eljárást is bevezettek, ezzel összefüggésben változtattak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényen (a továbbiakban: Pp.) is. A speciális eljárásban a menekültügyi hatóságnak soron kívül, de legkésőbb a kérelem benyújtásától számított nyolc napon belül kell döntenie a kérelem elfogadhatóságáról. Lényeges rendelkezés, hogy a határon lefolytatott eljárás szabályai nem alkalmazhatók a különleges bánásmódot igénylőkre.

Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény módosításával úgynevezett tranzitónák kialakítása is lehetővé vált azokon a határszakaszokon, amelyeket a leginkább érint a tömeges bevándorlás (15/A. §). Az életbe lépett jogszabály-módosítások szerint, változás továbbá, hogy a menekültügyi eljárásban a bíróság a szakhatóság döntését nem változtathatja meg, de a jogszabálysértő közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezi, és új eljárást írhat elő (a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény). Az autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról szóló 2013. évi LXVII. törvény módosításával biztosították, hogy a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelésébe bevont – 3,5 tonna megengedett legnagyobb össztömeget meghaladó, ezáltal útdíj-köteles – járművek feladatuk ellátása során mentesüljenek a díjfizetés alól (10/A. §).

Jelentős tétel a törvénycsomagban a Btk. és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.), valamint a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési eljárás végrehajtásáról szóló törvény (a továbbiakban: Bvtv.) módosí-

tása. Ezek alapján, a Btk.-ban önálló büntetőjogi tényállás lesz a határár tiltott átlépése (Btk. 352/A. §), a határár megrongálása (Btk. 352/B. §) és a határárral kapcsolatos építési munka akadályozása (Btk. 352/C. §). E bűncselekmények elkövetése esetén, a szabadságvesztés mellett – bizonyos esetekben halasztó hatállyal – a kiutasítást mint mellékbüntetést is ki kell szabni. Tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben, ezekben az ügyekben minden más megelőzően kell majd a büntetőeljárást lefolytatni (lásd keretes írásunkat).

Szigorodik az embercsempészség (Btk. 353. §) büntetése is, amiért akár húsz év is kiszabható lesz. Tíz-től húsz évig terjedő szabadságvesztéssel az embercsempészség szervezőit, irányítóit lehet majd büntetni. Az embercsempésztől a bűncselekmény elkövetésének ideje alatt szerzett vagyont el kell kobozni.

Változik a termőföld-, a környezetvédelmi és az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény is. A módosítás kiterjeszti az egyedi szabályozási lehetőséget válsághelyzet esetén a nemzetbiztonsági célú építmények létesítésére [6. § (3) bekezdése]. Így például válsághelyzetben, építési tilalom alá eső területen is lehet nemzetbiztonsági célú építményt létesíteni. Szintén ez a jogszabály mondja ki, hogy tömeges bevándorlási válsághelyzetben a Kormány rendeletben meghatározhatja a terület-felhasználás és -beépítés feltételeit [62. § (1) bekezdés 12.6–7. pontja].

A Parlament előtt van egy másik, ugyancsak a tömeges bevándorlás kezelését célzó törvényjavaslat, amelynek célja, hogy új feladatokat adjanak a honvédségnek a migrációs válsághelyzet idejére. Ezt az előterjesztést várhatóan szeptember utolsó hetében fogadhatja el az Országgyűlés.⁴

Továbblapozok...

Még mindig szeptember 15-nél tartok, és ugyancsak a Jogi Fórum oldalait pörgetem. Olvasom, hogy mintegy 130 bíró segíti majd kirendeléssel a Szegedi Törvényszék munkáját. A Gyulai Törvényszékről kettő, a Szolnoki Törvényszékről pedig három bíró kolléga már szeptember 15-től munkába áll Szegeden, míg a többiek – szükség esetén – 40 fős turnusokban váltják egymást. Az egyes törvényszékek és ítélőtáblák elnökei további 90 bírósági titkárt és 245 bírósági tisztviselőt rendelnek ki a várható válsághelyzet kezelésére. Gondolom, ez utóbbi 245 bírósági tisztviselő alatt a bírósági fogalmazókat, illetve az igazságügyi ügyintézőket kell érteni.

A kirendelt bírák és a titkárok többletfeladataikat saját munkájuk mellett, vagy kizárólagosan látják el. A Szegedi Törvényszék gondoskodik a szükséges hivatali ügyintézők számáról és a megfelelő tárgyalóterem kialakításáról, hogy méltó körülmények között fogadassák az ügyfeleket.

A jogszabályi rendelkezés alapján, a bíróságoknak a határár jogellenes átlépésével, annak megrongálásával és építésének akadályozásával kapcsolatos büntetőügyeket minden más büntetőeljárást megelőzően kell lefolytatniuk [vesd össze: Be. XXVI/A. (új) Fejezetével – Eljárás a határárral kapcsolatos bűncselekmények esetén (542/D–542/U. §)]. Az új típusú ügyek száma nagyban függ attól, hogy mennyien kísérik meg a határon a büntetőjogi szabályozás alá eső cselekmények elkövetését, illetőleg, hogy a bevándorlási hivatal határozatait követően hány ügy kerül majd bírósági szakba felülvizsgálat folytán. A megnövekedett ügyérkezés – jelen pillanatban – kiemelten a bíróság két ügyszakát érintheti. Az egyik a Szegedi Járásbíróság büntető ügyszaka, a másik pedig a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság közigazgatási ügyszaka.

A Szegedi Járásbíróság büntető ügyszakában 2015. szeptember 15. és szeptember 30. között kitűzött büntetőügyek tárgyalásai beállításra kerültek, a büntető ügy-

⁴ <http://www.jogiforum.hu/hirek/34394> (Éjfél-től el a jogi határár – A migrációs törvénycsomag részletei).

szakos bírának, a jogszabályi rendelkezés alapján, a büntetőeljárásokat a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején minden más ügyet megelőzően kell lefolytatniuk. Ennek keretében, a Szegedi Járásbíróság bírái hétköznapokon 08.00 órától 18.00 óráig meghosszabbított munkarendben, míg szombaton és vasárnap 08.00 órától 16.00 óráig látnak el tárgyalási tevékenységet, amennyiben ezt az ügyérkezés szükségessé teszi.

A közigazgatási ügyszakban lefolytatandó felülvizsgálati eljárások keretében – amennyiben személyes meghallgatás szükségessé válik – a meghallgatásokat a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság épületében fogantatosítják, amely meghallgatások a tranzitónakon kialakított meghallgató szobákkal kép- és hangfelvétel továbbítására alkalmas összeköttetés formájában kerülnek megvalósításra.

Az Országos Bírósági Hivatal a Szegedi Törvényszék megsokasodott feladatai el látásához szükséges támogatást biztosítja, amelynek során nem csak a megnövekedő munkaterheket könnyítendő személyi feltételek megoldottak, de a tárgyi eszközök is folyamatosan rendelkezésre állnak.

A bírósági szervezetrendszer egésze, azon belül pedig a jelen pillanatban többletfeladatok ellátásával megbízott Szegedi Törvényszék is folyamatosan és megfeszített erővel dolgozik azon, hogy a módosító törvény hatályba lépésétől kezdődően biztosítsa a szervezetre háruló többletfeladatok maradéktalan ellátását, az időszzerű és magas színvonalú ítélkezési tevékenységet.⁵

A helyzet fokozódik...

Szeptember 15-én 12.00 órától hatályba lépett a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kihirdetéséről, valamint a válsághelyzet elrendelésével, fennállásával és megszüntetésével összefüggő szabályokról szóló 269/2015. (IX. 15.) Kormányrendelet.

A jogszabály 1–2. §-a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetet rendelt el, amely Bács-Kiskun megyére és Csongrád megyére, legfeljebb 2016. március 15-ig alkalmazható [5. § (2) bekezdése].

A Kormányrendelet az idegenrendszert és menekültügyért is felelős belügyminiszter feladatául szabja, hogy haladéktalanul gondoskodjon a rendelet és a válsághelyzettel összefüggő jogszabályi rendelkezések tartalmáról való

Az egyes törvényeknek a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXL. törvénnyel érintett jogszabályok

1. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
2. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
3. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény
4. A menedéjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény
5. Az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény
6. A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény
7. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.)
8. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.)
9. Az autópályák, autóutak és főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról szóló 2013. évi LXVII. törvény
10. A büntetések, intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény

tájékoztatásról. A tájékoztatást a közszolgálati műsorszolgáltatók, valamint – lehetőség szerint – a körzeti, helyi műsorszolgáltatók és legalább egy országos napilap közreműködésével, a lehető legrövidebb időn belül közzé kell tenni.

Az országos rendőrfőkapitány és a menekültügyi hatóság vezetője a válsághelyzet elrendelését követően legalább 15 naponként közösen tájékoztatja az idegen-

⁵ <http://www.jogiforum.hu/hirek/34399> (130 kijelölt bírót segít a migráns ügy elbírálásában – Hétnapos munkavégzés a szegedi bíróságon).

rendészetért és menekültügyért felelős minisztert a válsághelyzet elrendelését megalapozó feltételek fennállásáról – rendelkezett a Kormány.⁶

Szeptember 21-et írunk, böngészem tovább a híreket, mi kerül ma terítékre: „*az Országgyűlés mai ülésnapján új feladatokat adhat a honvédségnek, amennyiben a képviselők elfogadják a kormánypártok tömeges bevándorlást kezelő javaslatcsomagját.*” A honatyák a migrációs válsághelyzet idejére rendelt új honvédségi feladatok mellett, egy módosítással azt is törvénybe foglalhatják, hogy a rendőrség külföldön is végezhet a terrorizmus elleni küzdelemmel kapcsolatos felderítést.⁷ Kíváncsian várom a másnapot...

Szeptember 22-e, új napra virradtunk. Nézzük, mi hír a nagyvilágban: a képviselők előző nap elfogadták az egyes törvények Magyarország államhatárának hatékonyabb védelmével és a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról szóló 2015. évi CXLII. törvényt [kihirdetve: Magyar Közlöny 2015/134. (IX. 21.) szám]. A törvénymódosítások eredményeként a migrációs válsághelyzetben feladatot kapó katonák sok tekintetben a rendőrökre vonatkozó szabályok alapján intézkedhetnek. Így például igazoltathatnak, elfoghatnak és előállíthatnak, átvizsgálhatják a ruházatot, csomagokat és járműveket, továbbá idegenrendészeti intézkedésben és határforgalom-ellenőrzésben is részt vehetnek, ezek során pedig kényszerítő eszközöket alkalmazhatnak.

A rendőrségnek emellett lehetősége nyílik, hogy – a nemzetbiztonsági szolgálatokkal együttműködve – külföldi felderítő tevékenységet végezzen az államhatár rendjét veszélyeztető, valamint a terrorizmussal összefüggő cselekmények felderítésére, beleértve az embercsempészek felkutatását és leleplezését.

A honvédség szintén rendőrségi jogosítványt átvéve, a válsághelyzetben lezárhat egy területet, majd megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen, vagy onnan távozzon, illetve az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti. A katonák a rendőrségre vonatkozó szabályoknak megfelelően készíthetnek kép- és hangfelvételeket.

A határra vezényelt katonák bárkivel szemben testi sérülés okozására alkalmas kényszerítő eszközt is használhatnak, azonban azok nem irányulhatnak az emberi élet kioltására, a másképpen el nem hárítható támadások kivételével. A rendőrséghez hasonlóan, a katonák esetében sem jelent majd löfegyverhasználatot a gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát, valamint az elfogó háló alkalmazása. A fentiekben túl, a honvédség a közúti forgalmat is irányíthatja, korlátozhatja vagy szüneteltetheti.

Az előterjesztők a módosításokat azzal indokolták, hogy a migrációs krízis szükségessé teszi az államhatár védelmében érintett szervek szorosabb együttműködését, továbbá a honvédség bevonását is egyes védelmi feladatokba a válsághelyzet idején. Kiemelték, a honvédség új, ideiglenes feladatai összefüggnek az Alaptörvényben meghatározott határvédelmi feladatokkal.

A javaslatához fűzött indokolás emellett azt is hangsúlyozta, hogy a honvédség új feladatai ugyan szorosan kapcsolódnak a rendőrség alkotmányos pozíciójához, azok mégsem eredményezhetik a rendőrség feladat- és hatáskörének átvételét. A törvény ezzel összefüggésben kimondja, hogy a válsághelyzettel kapcsolatos fő feladatellátás a rendőrség hatáskörébe tartozik, amit a honvédség csak segíthet.

A honvédség a határon saját katonai függelmi rendszerében, katonai parancsnokai vezetésével lesz jelen, és a katasztrófhelyzetekhez hasonlóan pontosan meg

⁶ <http://www.jogiforum.hu/hirek/34401> (A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kihirdetéséről – Hatályba lépett a Kormányrendelet).

⁷ <http://www.jogiforum.hu/hirek/34437> (Új feladatokat kaphat a honvédség a bevándorlás kezelésére – A rendőrség külföldön is végezhet felderítést – az OGY mai üléséről).

kell határozni a válsághelyzetben feladatot vállaló honvédségi erők feladatait, létszámát, eszközeit, fegyverzetét és a feladatellátás helyét.

A Parlament döntésével felhatalmazta a Kormányt, hogy rendeletben határozza meg, a honvédség mely létesítmények őrzésében, milyen módon vegyen részt.

A kormánypárti képviselők eredetileg benyújtott javaslata lehetővé tette volna, hogy a rendőrök a válsághelyzetben a magánlakásokba is behatolhassanak a Magyarországon jogellenesen tartózkodók felkutatására, azonban ez a rendelkezés egy módosító indítvány miatt nem került bele a végleges normaszövegbe.⁸

A 2015. évi CXLII. törvény, amely a kihirdetését követő napon, tehát 2015. szeptember 22-én lép hatályba, a következő törvényeket módosította:

1. a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényt;
2. a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvényt;
3. a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvényt.

A 2015. évi CXLII. törvényhez szorosan kapcsolódik a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 290/2011. (XII. 22.) Kormányrendelet módosításáról szóló 273/2015. (IX. 21.) Kormányrendelet, valamint a 1665/2015. (IX. 21.) Kormányhatározat a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet kezelése érdekében szükséges további intézkedésekről.

Mint az írtam, helyzet van...

⁸ <http://www.jogiforum.hu/hirek/34444> (Rendőrségi jogosítványok katonáknak – Migrációs válsághelyzetben bővült a honvédség feladatköre).